

COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

© Министерство на правосъдието на Република България, mjs.bg. Разрешението за повторно публикуване на този неофициален превод е предоставено единствено за целите на включването му в базата данни HUDOC на ЕСПЧ.

© Ministry of Justice of the Republic of Bulgaria, mjs.bg. Permission to re-publish this non-official translation has been granted for the sole purpose of its inclusion in the Court's database HUDOC.

ПЪРВО ОТДЕЛЕНИЕ

КРЪСТАНОВ СРЕЩУ БЪЛГАРИЯ

(жалба №. 50222/99)

РЕШЕНИЕ

СТРАСБУРГ

30 септември 2004

ОКОНЧАТЕЛНО

30/12/2004

Решението става окончателно при обстоятелствата по член 44 § 2 на Конвенцията. Може да е предмет на редакторска преработка.

По делото Кръстанов срещу България,

Европейският съд по човешките права (Първо отделение), на заседание в състав:

г-н К.Л. РОЗАКИС, *Председател*,

г-н П. ЛОРЕНЦЕН,

г-жа С. БОТУШАРОВА,

г-н А. КОВЛЕР,

г-н В. ЗАГРЕБЕЛСКИ,

г-жа Е. СТАЙНЕР,

г-н К. ХАДЖИЕВ, *съдии*,

и г-н С. НИЛСЕН, *главен регистратор*,

След като се оттегли на заседание на 9 септември 2004г.,

Предоставя следното решение, постановено на горепосочената дата:

ПРОЦЕДУРА

1. Делото е заведено по жалба (по. 50222/99) срещу Република България, подадена в Европейската комисия за правата на човека (“Комисията”) на основание Член 34 от Конвенцията за защита на правата на човека и основните свободи (“Конвенцията”) на 30 март 1999 г. от българския гражданин г-н Светослав Димитров Кръстанов (“жалбоподател”), роден през 1952 и живеещ в София.

2. Жалбоподателят не е правно представляван от адвокат. Българското правителство (“Правителството”) е представлявано от неговия агент – г-ца М. Димова от Министерство на правосъдието.

3. Жалбоподателят твърди, че е малтретиран от полицейски служители и не е получил адекватно обезщетение, както и че заведеното от него срещу отговорните държавни власти производство за компенсация е продължило неразумно дълго като в резултат от това, както и поради инфлацията на местната валута, получената сума е била неадекватна.

4. Жалбата е определена за разглеждане от Първо отделение на Съда (Правило 52 § 1 от Правилата на Съда). Съгласно Правило 26 § 1 в рамките на това отделение е конституиран състав, който да разгледа делото (Член 27 § 1 от Конвенцията).

5. С решение от 4 септември 2003г. Съдът обяви жалбата за допустима.

6. Жалбоподателят, а не Правителството представи становище по същество (Правило 59 § 1).

ФАКТИТЕ

I. ОБСТОЯТЕЛСТВА ПО ДЕЛОТО

7. Жалбоподателят е роден през 1952 и живее в София.

A. Събитията от 2 март 1995

8. Жалбоподателят е гимназиален преподавател. Към 11.45 часа на 2 март 1995 той отива в една кафетерия с двама свои колеги.

9. Към 12 часа по обяд седем или осем полицейски служители с маски на главите нахлуват в кафетерията.

10. Впоследствие е установено, че те са служители на Министерство на вътрешните работи, Специализирания отряд за борба с тероризма и Централната служба за борба с организираната престъпност и провеждат операция за задържане на лица, заподозрени в извършване на углавни престъпления, за които е известно, че често посещават тази кафетерия.

11. Полицейските служители извикали “Полиция!” и заповядали на хората в кафетерията да легнат, да си вдигнат ръцете и да си затворят очите. Жалбоподателят попитал къде точно да си постави ръцете. Един от полицаите му казва да постави ръцете си на тила. Жалбоподателят е изпълнил нареждането и легнал на пейката, на която седял. Той останал в тази поза около две или три минути, през които е удрял два или три пъти с твърд предмет по главата. След това му е заповядано да излезе от кафетерията. Жалбоподателят попитал защо са го удряли, след като с нищо не е провокирал такива действия. Той също така казал, че има затруднения при движението, защото изпитва силна болка в главата и губи кръв. Полицейските служители заплашили жалбоподателя и го нагрубили като използвали обиден език. Те го извели от кафетерията, ударили го няколко пъти и го съборили на земята. Жалбоподателят е удрял няколко пъти с приклада на оръжието и е ритан неколнократно в ребрата. След това полицейските служители му наредили да покаже документите си за самоличност. Той подал портфейла си на един полицаи, който проверил документите му. В този момент колегите на жалбоподателя успели да обяснят, че очевидно има някакво объркване по отношение на самоличността на жалбоподателя и побоят бил прекратен. Полицейските служители казали на жалбоподателя, че са го взели за друг човек и се извинили.

12. Жалбоподателят пресякъл улицата с помощта на двамата си колеги и тогава загубил съзнание. Била извикана линейка, с която го закарали в отделението по неврохирургия на Медицинска академия-София.

В. Медицинско лечение и здравословно състояние на жалбоподателя след събитията от 2 март 1995

13. Жалбоподателят е прегледан от екипа на спешна помощ. Констатирано е, че има церебрална травма с епидурален хематом в зоната на лявото слепоочие, церебрално натъртване, полифрагментарна фрактура на лявата слепоочна кост, фрактура на деветото ребро от дясната страна на торакса и подкожен емфизем в дясната половина на гръдния кош. Шест часа след приемането му в болница е взето решение за спешна черепна хирургия. Жалбоподателят е претърпял декомпресивна краниотомия в зоната на лявото слепоочие, отстраняване на епидуралният хематом и коагулация на засегнатата *arteria meningica media* от лявата страна на главата му.

14. Жалбоподателят остава в болница до 13 март 1995.

15. През следващите пет или шест месеца той изпитва болки и трябва да се лекува с аналгетици и съдоразширяващи медикаменти. Той остава в отпуск по болест до 27 ноември 1995.

16. На жалбоподателя е предписана още една операция, която той не е могъл да си позволи финансово.

17. На 10 септември 1998 компетентната комисия за оценка на инвалидността издава решение, постановяващо че жалбоподателят страда от втора степен инвалидност. Диагнозата въз основа , на която е издадено това решение е следната: травматичен, субдурален субарахноидален и екстрадурален кръвоизлив, посттравматичен и постоперативен статус по отношение на остър епидурален хематом в зоната на лявото слепоочие, дефект след депресивна полифрагментарна фрактура на лявата слепоочна кост, посттравматична енцефалопатия, квадрипирамиден синдром, латентна хемипареза на дясната страна, централен субкомпенсиран отоневрологичен синдром, неврит на левия слухов нерв (лека степен), постфрактурален статус на деветото ребро от дясната страна, артериална хипертензия.

С. Гражданско производство за обезщетение

1. Производство пред Софийски градски съд

18. На 26 май 1995 жалбоподателят започва производство съгласно Закона за отговорността на държавата за вреди, причинени на граждани срещу Министерство на вътрешните работи, Специализирания отряд за борба с тероризма, Централната служба за борба с организираната престъпност и Софийска градска дирекция на вътрешните работи. В частност той твърди, че полицейските служители от тези органи са го малтретирали, нарушавайки релевантните правила за употреба на сила от полицията. Той

претендира за 500,000 български лева (BGL) като компенсация за неимуществени вреди и BGL 100,000 като компенсация за имуществени вреди.

19. В производството *ex officio* взема участие прокурор съгласно изискванията на раздел 10(1) от Закона за отговорността на държавата за вреди, причинени на граждани (виж долния параграф 46).

20. Първото заседание е проведено на 2 октомври 1995. Жалбоподателят детайлизира иска си за компенсация за имуществени вреди. Ответниците не оспорват повечето от фактите, твърдени от жалбоподателя, но заявяват, *inter alia*, че той е провокирал побоя с неадекватното си поведение, че полицията е употребила сила законно и че те не са отговорни за причинените вреди в хода на полицейската операция. Те също така оспорват сумата на претендираната компенсация. Софийска градска дирекция на вътрешните работи твърди, че тя не носи отговорност тъй като не е участвала в планирането и изпълнението на операцията, проведена на 2 март 1995. Жалбоподателят изисква от ответниците да представят копие от заповедта, въз основа на която е проведена операцията с оглед изясняване на самоличността на полицейските служители, които са участвали в нея. Той също така представя писмени доказателства и иска разрешение да призове свидетели. Съдът приема писмените доказателства и разрешава на жалбоподателя да призове свидетели, разпорежда счетоводна и медицинска експертиза и нарежда на ответниците да представят копие от заповедта, въз основа на която е преведена операцията.

21. Следващото заседание е проведено на 19 февруари 1996. Съдът изслушва един свидетел, призован от жалбоподателя, както и медицинското и счетоводно вещи лица Той приема докладите им за доказателство. Адвокатът на Специализирания отряд за борба с тероризма заявява, че заповедта по която е проведена операцията е засекретена и може да се предостави копие единствено, ако съдът излезе със специално постановление за това. Съдът се съгласява и отлага делото.

22. Третото заседание е проведено на 20 май 1996. Заповедта за провеждане на операцията на 2 март 1995 е представена и е приета като доказателство. Съдът разрешава на жалбоподателя да представи още писмени доказателства и отлага делото.

23. Заседанието, насрочено за 10 юни 1996 не е проведено поради нередовно призоваване на Софийска градска дирекция на Министерство на вътрешните работи.

24. Четвъртото и последно заседание е проведено на 30 септември 1996. Съдът изслушва заключителните пледоарии на страните. В становището си прокурорът, който е участвал в производството *ex*

officio излиза със заключение, че твърденията на жалбоподателя за малтретиране са верни и че искът му е основателен.

25. Софийски градски съд излиза с окончателно решение на 4 ноември 1996. Той постановява, че полицейските служители, участвали в инцидента на 2 март 1995 са използвали безпричинно сила и с това са нарушили Закона за националната полиция, който регламентира употребата на сила от полицията. Освен това, той постановява, че жалбоподателят с нищо не е провокирал употребата на сила и съответно отхвърля аргументите на ответниците за престъпно нехайство. Съдът постановява, че полицейските служители са наети на работа от първите три ответника (Министерство на вътрешните работи, Централната служба за борба с организираната престъпност и Специализирания отряд за борба с тероризма), но не и от четвъртия ответник (Софийска градска дирекция на вътрешните работи). И накрая той заключава, че жалбоподателят е понесъл вреди поради незаконосъобразното поведение на полицаите. Той присъжда на жалбоподателя цялата претендирана сума за компенсация за неимуществени вреди (BGL 500,000) и частично отхвърля исквете му за имуществени вреди, като му присъжда BGL 63,064.57 по тази глава. Съдът разпорежда и за двете суми да се начисли законната лихва, считано от 2 март 1995 до датата на разплащането. На първите трима ответници е разпоредено да я заплатят солидарно и поотделно.

2. Производство пред Върховния съд и Софийския апелативен съд

26. На 26 ноември 1996 Министерството на вътрешните работи обжалва решението на Върховния съд. Централната служба за борба с организираната престъпност също обжалва на 2 декември 1996. Министерството обжалва единствено присъдената на жалбоподателя сума на компенсацията за неимуществени вреди, а Централната служба за борба с организираната престъпност обжалва, както присъдената компенсация за неимуществени вреди, така и тази за имуществени.

27. Копия от жалбите са връчени и на другите страни по делото. Тъй като Специализираният отряд за борба с тероризма е сменил адреса си и защото първоначалната процедура, е направена на стария адрес, тя е трябвало да се повтори на новия.

28. На 28 октомври 1997 преписката по делото е изпратена на Върховния съд.

29. През декември 1997 Гражданско- процесуалният кодекс ("ГПК") е допълнен и изменен, като се регламентира триинстанционно производство. Съответно, всички жалби, подадени пред Върховния съд преди въвеждането на допълненията и измененията е трябвало да се предадат на новосъздадените апелативни съдилища. Поправките влизат в сила на 1 април 1998.

30. На 1 април 1998 Върховният касационен съд¹ прехвърля жалбите към новосъздадения Софийски апелативен съд.

31. На 9 юли 1998 Софийският апелативен съд, в изпълнение на новите правила за гражданското производство, приети с измененията на ГПК от 1997, дава указания на обжалващите – Министерство на вътрешните работи и Централната служба за борба с организираната престъпност – да укажат кои части от решението обжалват и защо смятат че решението е постановено неправилно.

32. На 29 юли 1998 Централната служба за борба с организираната престъпност изпълнява указанията на съда, като подава допълнена жалба, в която конкретизира, че обжалва единствено сумата за компенсация на неимуществени вреди, присъдена на жалбоподателя, защото счита, че Софийски градски съд неправилно е оценил степента на вредите, които жалбоподателят е претърпял.

33. На 30 юли 1998 Министерство на вътрешните работи оттегля жалбата си и на 24 август 1998 Софийският апелативен съд прекратява производството по отношение на този жалбоподател.

34. Изслушването, насрочено за 29 октомври 1998 не се е състояло, защото Софийската апелативна прокуратура, която е следвало да участва в производството *ex officio* е нередовно призована.

35. Заседанието, насрочено за 18 февруари 1999 е отложено поради неявяване на адвоката на жалбоподателя поради болест.

36. На 15 април 1999 е проведено заседание. Страните не представят допълнителни доказателства. Съдът изслушва заключителните им пледоарии и приема писмените им становища. Централната служба за борба с организираната престъпност подчертава позицията си, че присъденият изцяло от Софийски градски съд иск за неимуществени вреди е прекомерен, в частност, защото неадекватното поведение на жалбоподателя при инцидента на 2 март 1995 е допринесло за нанасянето на вредите.

37. Софийският апелативен съд излиза с решение на 5 май 1999. Той постановява, че жалбоподателят е малтретиран от полицейските служители, че той с нищо не е допринесъл за това и че в резултат от малтретирането му е претърпял сериозни повреди. Съответно, съдът потвърждава решението на Софийски градски съд. В законово установения срок не е подадена жалба и решението влиза в сила на 27 май 1999.

38. На 24 юни 1999 адвокатът на жалбоподателя изисква от Софийски градски съд да издаде изпълнителен лист на база решението. На 29 юни съдът издава такъв изпълнителен лист срещу Министерство

1. С реформата от 1997 Върховният съд е разделен на Върховен касационен съд, който е с юрисдикция по граждански и наказателни дела и Върховен административен съд - с юрисдикция по административни дела.

на вътрешните работи, Централната служба за борба с организираната престъпност и Специализирания отряд за борба с тероризма.

39. На 5 юли 1999 се провежда парична реформа, с която BGL 1,000 се деноминират на 1 нов български лев (BGN).

40. На 12 юли 1999 жалбоподателят представя изпълнителния лист във финансовия отдел на Министерство на вътрешните работи и след четири дена, на 16 юли, той получава присъдената от съдилищата компенсация ведно с полагащата се лихва. Изплатени са му BGN 2249.84, като BGN 563.06 представляват присъдената от съдилищата основна сума за компенсация (BGN 500 за неимуществени вреди и BGN 63.06 за имуществени вреди) и BGN 1,570.80- представляващи лихвата и останалите разходи и разноски по производството

D. Разследване на вътрешните власти на инцидента от 2 март 1995

41. Правителството твърди, че Министерството на вътрешните работи е провело вътрешно разследване във връзка със събитията от 2 март 1995, но то не е открило документи, свързани с разследването в архива на Министерството. Жалбоподателят твърди, че е знаел за съществуването на предварително следствие, извършено от властите на прокуратурата и че той не разполага с информация за това.

II. РЕЛЕВАНТНО ВЪТРЕШНО ПРАВО

A. Употреба на сила от полицията

42. Параграф 40(1) от Закона за националната полиция, в сила по времето на събитието, определя като релевантно:

“... Полицейските [органи] могат да използват ... сила ... при изпълнение на служебните си функции само ако те не могат да бъдат осъществени по друг начин при:

1. съпротива или отказ [на лице] да изпълни законно разпореждане;
2. задържане на правонарушител, който не се подчинява или оказва съпротива на полицейски орган; ...
5. Нападения срещу граждани или полицейски органи; ...”

Параграф 41(2) постановява, че употребата на сила трябва да е съобразена с конкретните обстоятелства и личността на правонарушителя. Параграф 41(3) налага на полицейските служители задължението да “пазят, ако е възможно, здравето ... на лицата срещу които [се използва сила]”.

В. Задължение за разследване на случаи на малтретиране от полицията

43. Член 128, 129 и 130 от Наказателния кодекс (“НК”) определя като престъпление причиняването на тежки, средни и леки телесни повреди на друго лице. Член 131 § 1 (2) постановява, че ако повредата е причинена от полицейски служител по време на или във връзка с изпълнение на неговите или нейните служебни задължения, престъплението се утежнява. За такова престъпление се образува производство срещу неизвестен нарушител. (Член 161 от НК).

44. Според българското право, наказателно производство срещу неизвестен нарушител може да се образува само с решение на прокурор или следовател (Член 192 от Наказателно-процесуалния кодекс (“НПК”)). Прокурорът или следователят трябва да образува следствие, когато той или тя получи данни, подкрепени от достатъчно доказателства, че вероятно е извършено престъпление (Член 187 и 190 от НПК). Към релевантния период, НПК предвижда, че ако данните на следствените власти не са подкрепени от доказателства, прокурорът трябва да разпорежи предварително производство, за да се определи дали има достатъчно данни за образуване на наказателно производство (Член 191 от НПК).

С. Граждански средства за защита срещу малтретиране от полицията

45. Член 1 от Закона за отговорността на държавата за вреди, причинени на граждани от 1988 постановява, че държавата е отговорна за вреди причинени на физически лица в резултат от противозаконни действия на държавни служители, извършени по време на или във връзка с изпълнение на служебните им задължения. Отговорността на държавата е строго определена т.е. не се търси вина от държавните служители за извършените противозаконни действия (Член 4 *in fine*).

46. Член 7 от Закона определя, че търсене на отговорност трябва да се насочи към органа, от който е нает въпросния държавен служител. В производството *ex officio* участва прокурор (Член 10(1)).

ОТНОСНО ПРАВОТО

I. ТВЪРДЕНИ НАРУШЕНИЯ НА ЧЛЕН 3 ОТ КОНВЕНЦИЯТА

47. Жалбоподателят твърди, че е нападат и брутално пребит от маскирани полицаи без да му се даде обяснение, както и че не е

получил адекватно обезщетение за това. Той се позовава на Член 3 от конвенцията, който гласи:

“Никой не може да бъде подложен на изтезания или нечовешко и унижително отношение или наказание.”

48. Съдът отбелязва, че жалбоподателят е повдигнал производство по Закона за отговорността на държавата за вреди, причинени на граждани относно малтретирането му от полицията и производството е приключило с успех за него, тъй като му е присъдена и е получил компенсация за нанесените му в резултат на малтретирането имуществените и неимуществените вреди (виж горните параграфи 25, 37 и 40). Все пак, Съдът отбелязва още, че това производство е било насочено към органите, които са наели полицаите, отговорни за малтретирането и че задачата на тези органи е да се борят с престъпността, както и че в производството *ex officio* е участвал прокурор (виж горните параграфи 18 19). В резултат компетентните власти са уведомени за твърденията на жалбоподателя и са им били предоставени достатъчни доказателства за малтретирането. Независимо от това, те са останали пасивни и не са предприели ефикасни мерки за наказателно преследване на отговорните лица (виж горния параграф 41). Самото гражданско производство не е успяло да доведе до определяне и наказание на извършителите; то се е позовало на строгата отговорност на държавата и единствено е довело до присъждане на компенсация (виж предходния параграф 45). При тези обстоятелства, Съдът счита, че е длъжен да разгледа жалбата на жалбоподателя, както по същество, така и в нейния процедурен аспект.

А. Същество на спора: малтретиране на жалбоподателя

49. Правителството твърди, че операцията на 2 март 1995 е проведена вследствие на законна заповед. В допълнение, при влизане в кафетерията полицейските служители са се представили като такива, но жалбоподателят е отговарял дръзко на техните заповеди. В мига, в който е доказана самоличността на жалбоподателя, насилието срещу него е прекратено. Полицейските служители са обяснили, че са допуснали грешка и се извинили. Срещу никой от другите посетители в кафетерията не е използвано насилие. Поради това, при последвалото гражданско производство, ответниците са твърдели, че жалбоподателят с поведението си до известна степен е допринесъл за малтретирането. И накрая, очевидно е, че независимо от приложеното върху жалбоподателя насилие, не е имало намерение да му бъдат нанесени телесни повреди.

50. Жалбоподателят твърди, че с малтретирането му полицията е нарушила Членове 40 и 41 от Закона за националната полиция, който

регламентира условията, при които полицейските служители могат да използват сила при изпълнение на служебните си задължения. Той с нищо не е предизвикал тяхното агресивно поведение, което е доказано при гражданското производство за компенсация. А освен това, при нахлуването на полицията в кафетерията единствено той е малтретиран.

51. Съдът подчертава, че Член 3 защитава една от основните ценности на демократичното общество. Даже и в най-трудните условия, като например борбата с тероризма и престъпността, Конвенцията абсолютно забранява мъченията или нечовешкото или унижително отношение или наказание. За разлика от повечето от основните клаузи на Конвенцията и Протоколите Nos. 1 и 4, Член 3 не предвижда изключения и не се допуска дерогиране съгласно Член 15 от Конвенцията, дори в случаи на обществена опасност, която застрашава живота на нацията (виж *Асенов и други срещу България*, решение от 28 октомври 1998, *Доклади за присъди и решения* 1998-VIII, стр. 3288, § 93).

52. Съдът отбелязва, че твърдението на жалбоподателя за малтретиране от полицейските служители не се оспорва от Правителството (виж предходния параграф 49). Нещо повече, то е напълно потвърдено от вътрешните съдилища, които са разглеждали иска на жалбоподателя за компенсация. Освен това е констатирано, че жалбоподателят с нищо не е провокирал насилническото поведение на полицията (виж предходните параграфи 25 и 37).

53. Съдът счита, че претърпените от жалбоподателя повреди потвърждават наличието на силна физическа болка и страдание. Освен това те са с дълготрайни последици за здравето му (виж предходните параграфи 13-17). Става ясно, че насилственият акт срещу жалбоподателя е извършен от полицейските служители в изпълнение на служебните им задължения (виж параграф 10 по-горе). Обаче, по всичко личи, че болката и страданието не са причинени на жалбоподателя преднамерено, например, за да го накарат да признае престъпление или за да пречупят фактическата и морална съпротива. В допълнение, повредите са причинени през кратък период от време, докато трае полицейската операция за задържане на предполагаеми правонарушители, която очевидно се провежда при повишено напрежение. (виж предходния параграф 11 и *Egmez v. Cyprus*, по. 30873/96, § 78, ЕСПЧ 2000-XII). При тези обстоятелства, Съдът заключава, че малтретирането, за което е подадена жалба е достатъчно сериозно, за да се счита за нечовешко, но то не може да бъде квалифицирано като мъчение.

54. Поради това, съществува нарушение на Член 3 от Конвенцията.

В. Процедурен въпрос: липса на ефикасно разследване

55. Правителството твърди, че е проведено вътрешното разследване от Министерство на вътрешните работи, но че не са открити документи относно това разследване в архивите на Министерството

56. Жалбоподателят отговаря, че фактът че в архива на Министерството на вътрешните работи не са открити документи не означава, че не е извършено разследване. Освен това той заявява, че е знаел за съществуването на предварително следствие, извършено от властите на прокуратурата, но не е разполагал с детайлна информация за това.

57. Съдът подчертава, че когато лице повдигне приемлив иск относно сериозно малтретиране от полицията, извършено в нарушение на Член 3, тази разпоредба, съотнесена към общото задължение на държавата по Член 1 от Конвенцията “да осигури на всяко лице под тяхната юрисдикция правата и свободите, определени в ... на Конвенцията” изисква по условие провеждането на ефикасно официално разследване. И това разследване трябва да може да доведе до определяне и наказание на отговорните лица (виж *Асенов и други*, цитиран по-горе, стр. 3290, § 102 и *Labita v. Italy* [ДВ], по. 26772/95, § 131, ЕСПЧ 2000-IV).

58. Въз основа на приведените по настоящото дело доказателства, Съдът признава ответната държава за отговорна за малтретиране на жалбоподателя по Член 3 (виж предходния 54). Съответно, жалбата на жалбоподателя в тази връзка е “приемлива”. Властите са били длъжни да проведат ефикасно разследване на обстоятелствата, при които на жалбоподателя са нанесени повредите.

59. В тази връзка, Съдът отбелязва, че очевидно властите на прокуратурата, които са били информирани аз побоя над жалбоподателя по време на производството за компенсация съгласно Закона за отговорността на държавата за щети, причинени на граждани, наистина са били на мнение, че твърденията му са основателни (виж горните параграфи 19 и 24) и са провели предварително разследване. Министерство на вътрешните работи също е провело вътрешно разследване (виж предходния параграф 41). Нито едно от тях не довело до наказателно преследване срещу извършителите на побоя. Вследствие, въпросът не е дали е имало разследване, а дали то е проведено старателно, дали властите са били решени да определят и търсят наказателна отговорност от отговорните лица и съответно дали разследването е било ефикасно. В тази връзка, Съдът отбелязва, че фактът за побоя на жалбоподателя, нанесен му от полицаи е доказан недвусмислено по време на производството за компенсация по Закона за отговорността на държава за вреди, причинени на граждани Единственият факт, който остава недоказан е

самоличността на полицаите, които са извършили побоя, с оглед повдигане на наказателно производство срещу тях. Обаче, Правителството не е предоставило информация за никакви усилия, положени в тази насока.

60. Производството по Закона за отговорността на държавата за вреди, причинени на граждани, основано на строгата отговорност на властите, би могло единствено да доведе до присъждане на компенсация (виж предходния параграф 45), но не и до наказване на отговорните за малтретирането лица и не може да си приеме, че изпълнява процедурните изисквания на Член 3 (виж, *mutatis mutandis*, *Yaşa v. Turkey*, решение от 2 септември 1998, *Доклади* 1998-VI, стр. 2431, § 74, *Tanrıkulu v. Turkey* [ДВ], no. 23763/94, § 79, ЕСПЧ 1999-IV, *Salman v. Turkey* [ДВ], no. 21986/93, § 83, ЕСПЧ 2000-VII, *İlhan v. Turkey* [ДВ], no. 23763/94, § 61, ЕСПЧ 2000-VII, *Gül v. Turkey*, no. 22676/93, § 57, 14 декември 2000, *Kelly and Others v. the United Kingdom*, no. 30054/96, § 105, 4 май 2001, *Avşar v. Turkey* [ДВ], no. 25657/94, § 377, ЕСПЧ 2001-VII, и *Ayder v. Turkey*, no. 23656/94, § 98, 8 януари 2004). Ако властите ограничат реакцията си до инциденти на преднамерено малтретиране от полицията и просто до изплащане на компенсация, като същевременно останат пасивни при преследването на отговорните лица, би било възможно, в някои случаи, някои от агентите на държавата да нарушат правата на хората, които се намират под техен контрол фактически безнаказано и че общата законова забрана на мъченията и нечовешко и унижително отношение и наказание, независимо от фундаменталното си значение, биха били на практика неефекасни.

61. На този фон, с оглед на липсата на детайлно и ефикасно разследване на приемливата жалба на жалбоподателя, че е малтретиран от полицейски служители, Съдът заключава, че и тук съществува нарушение на Член 3 от Конвенцията

II. ТВЪРДЯНО НАРУШЕНИЕ НА ЧЛЕН 6§ 1 ОТ КОНВЕНЦИЯТА

62. Жалбоподателят твърди, че производството по Закона за отговорността на държавата за вреди, причинена на граждани е продължил неразумно дълго, в нарушение на Член 6 § 1 на Конвенцията..

Член 6 § 1 предвижда като релевантно:

“Всяко лице при решаване на правен спор относно неговите граждански права и задължения ..., има право на... гледане в разумен срок от ... съд...”

63. Срокът, който ще се разглежда започва да тече на 26 март 1995, когато жалбоподателят завежда граждански иск и изтича на 27 май 1999, когато решението на Софийски апелативен съд става

окончателно. Като цяло той е с продължителност от четири години и един ден за двуинстанционен съд.

64. Жалбоподателят твърди, че производството е продължило неразумно дълго тъй като Министерство на вътрешните работи и Централната служба за борба с организираната престъпност са обжалвали присъдената от Софийски градски съд компенсация за неимуществени вреди с единственото намерение да удължат производството и така забавят фактическото разплащане на компенсацията.

65. Правителството твърди, че продължителността на производството не се дължи на властите. То твърди, че делото е било сложно, тъй като привлича четирима ответници. Производството е усложнено допълнително от реформата в гражданска правосъдна система, която е довела до необходимостта обжалванията на Министерство на вътрешните работи и Централната служба за борба с организираната престъпност да се предадат на новосформирания Софийски апелативен съд и е трябвало да се изпълнят новите процедурни изисквания на ГПК.

66. Правителството не предостави коментар относно поведението на жалбоподателя по време на производството.

67. Относно поведението на властите, Правителството счита, че те са действали старателно. Интервалите между заседанията са били кратки и делото е отлагано единствено, когато е било необходимо да се съберат допълнителни доказателства. Двете решения са били постановени бързо. Твърдението на жалбоподателя, че Министерство на вътрешните работи и Централната служба за борба с организираната престъпност са обжалвали първоинстанционното решение само, за да забавят изплащането на компенсацията е неоснователно. Двата органа просто са упражнили правото си на обжалване, защото не са били съгласни с констатациите на Софийски градски съд за размера на понесените от жалбоподателя вреди и липсата на престъпно нехайство от негова страна. Освен това, Министерството по-късно оттегля жалбата си.

68. Съдът ще прецени разумността на продължителността на производството в светлината на обстоятелствата по делото и като отчита критериите, залегнали в неговата съдебна практика, и в частност – сложността на делото и поведението на жалбоподателя и съответните власти. По втората точка, трябва да се отчете и интереса на жалбоподателя при спора (виж при други власти, *Süßmann v. Germany*, решение от 16 септември 1996, Доклади 1996-IV, pp. 1172-73, § 48 и *Frydlender v. France* [ДВ], no. 30979/96, § 43, ЕСПЧ 2000-VII).

69. Делото не е особено сложно. Повечето от фактите са били неоспорими и единственият въпрос пред съдилищата е бил липсата

или наличието на престъпно нехайство от страна на жалбоподателя и размера на имуществени и неимуществени вреди, които той е претърпял в резултат на малтретирането.

70. Относно важността на интереса на жалбоподателя, Съдът констатира, че неговият иск е за изплащане на компенсация за тежки телесни повреди, причинени в резултата на полицейско насилие. В такива дела се изисква специално старание от съдебните власти (виж *Caloc v. France*, no. 33951/96, § 120, ЕСПЧ 2000-IX). Освен това, жалбоподателят е имал икономически интерес в условията на висока инфлация в България, за да осигури окончателното присъждане на иска в разумен срок (виж *Podbielski v. Poland*, решение от 30 октомври 1998, Доклади 1998-VIII, стр. 3396, § 35).

71. Съдът също така отбелязва, че до юли 1998 Централната служба за борба с организираната престъпност обжалва присъждането на компенсация, както за имуществени, така и за неимуществени вреди. Но когато тя прецизира жалбата вследствие на покана на Софийски апелативен съд, тя обжалва единствено присъждането на компенсация за неимуществени вреди и когато Министерство на вътрешните работи оттегля жалбата си през август 1998 (виж предходните параграфи 32 и 33), става ясно, че част от решението на Софийски градски съд, с което се присъжда компенсация за имуществени щети става окончателно и влиза в сила. Жалбоподателят е можел да потърси изпълнението му от този момент т.е. 24 август 1998. Ето защо, през оставащия период от девет месеца до края на производството единствено стойността на компенсацията за неимуществени щети е представлявала интерес.

72. Относно поведението на жалбоподателя Съдът счита, че той е отговорен за отлагането на заседанието, насрочено за 18 февруари 1999, което е довело до забавяне от два месеца (виж горния параграф 35). Но с поведението си той не е предизвикал други забавяния.

73. Относно поведението на компетентните власти съдът отбелязва, че жалбоподателят не се оплаква от продължителността на производството пред Софийски градски съд. Действително изглежда, че тогава не са настъпили значителни забавяния. Напротив, значителни промеждутъци може да се забележат в производството след решението на Софийски градски съд. От обжалването на 26 ноември и 2 декември 1996 до изпращането на преписката на Върховния съд на 28 октомври 1997 (виж предходните параграфи 26-28) са минали около единадесет месеца. Дори и част от този срок да се приеме за основателен с оглед на необходимостта да се представят копия от обжалванията на другите страни по делото, това не може да обясни промеждутък от единадесет месеца.

74. Забавянето е продължило даже след това поради факта че Върховният съд е отнесъл обжалванията към новосформирания Софийски апелативен съд поради реформата в гражданската правна

система. Без да пренебрегва неизбежното забавяне вследствие на тази реформа, Съдът отбелязва, че държавите имат общото задължение да организират правната си система така че да осигурят спазването на разпоредбите на Член 6 § 1, включително и тази за изслушване в разумен срок (виж *Guincho v. Portugal*, решение от 10 юли 1984, серия А по. 81, стр. 16, § 38). В разглеждания случай, реформата е добавила още година към забавянето – от 28 октомври 1997 до 29 октомври 1998, което е било използвано за прехвърляне на обжалванията към Софийски апелативен съд и тяхното привеждане в съответствие с новите правила на гражданската процедура (виж предходните параграфи 29-32).

75. Отложено е и заседанието, насрочено за 29 октомври 1998 поради нередовното призоваване на Софийска апелативна прокуратура, която е трябвало да участва в делото *ex officio*. (виж горния параграф 34).

76. В обобщение, Съдът постановява, че забавянето от 4 ноември 1996 до 18 февруари 1999 – около две години и три месеца – е по вина на властите.

77. В светлината на критериите, залегнали в съдебната практика и в частност, отчитайки забавянията по вина на властите, Съдът счита, че продължителността на производството не изпълнява изискването за разумен срок.

Съответно, съществува нарушение на Член 6 § 1 от Конвенцията.

III. ТВЪРДЯНО НАРУШЕНИЕ НА ЧЛЕН 1 ОТ ПРОТОКОЛ №. 1

78. Жалбоподателят твърди, че властите не са го овъзмездили адекватно за претърпените от него вреди в резултат на малтретирането. Той твърди, че Софийски градски съд му присъжда компенсацията в пълен размер, но в крайна сметка той е получил сума, значително обезценена вследствие на инфлацията. Според него това се дължи на прекомерната продължителност на производството при обжалването.

79. Съдът счита, че тази жалба не може да се разглежда по Член 1 от Протокол № 1, който гласи:

“Всяко физическо или юридическо лице има право мирно да се ползва от своите притежания. Никой не може да бъде лишен от своите притежания, освен в интерес на обществото и съгласно условията, предвидени в закона и в общите принципи на международното право.

Предходните разпоредби не накърняват по никакъв начин правото на държавите да въвеждат такива закони, каквито сметнат за необходими за осъществяването на контрол върху ползването на притежанията в съответствие с общия интерес или за осигуряване плащането на данъци или други постъпления или глоби.”

80. Жалбоподателят твърди, че след окончателното решение на Софийски градски съд, властите е трябвало да изплатят присъдената компенсация незабавно. Вместо това те са обжалвали решението и са изчакали издаването на изпълнителен лист, за да изпълнят задълженията си.

81. Правителството твърди, че забавянето на изплащането на обезщетението се компенсира чрез плащане на законовата лихва. Също така, тъй като искът за имуществени вреди не е обжалван, жалбоподателят е можел да получи заплащане на тази сума по-рано.

82. Отчитайки заключенията си във връзка с Член 6 § 1 (виж предходния параграф 77), Съдът не намира за необходимо да разгледа дали в този случай има нарушение на Член 1 от Протокол № 1 (виж *Zanghi v. Italy*, решение от 19 февруари 1991, Серия А no. 194-С, стр. 47, § 23 и *Kroenitz v. Poland*, no. 77746/01, § 37, 25 февруари 2003).

IV. ПРИЛАГАНЕ НА ЧЛЕН 41 ОТ КОНВЕНЦИЯТА

83. Член 41 от Конвенцията гласи:

“Ако Съдът установи, че е имало нарушение на Конвенцията или на протоколите към нея и ако вътрешното право на съответната Високодоговаряща страна допуска само частично обезщетение, Съдът, ако е необходимо, постановява предоставянето на справедливо обезщетение на потърпевщата страна.”

A. Вреди

84. Жалбоподателят претендира за 25,000 евро (“EUR”) като компенсация за неимуществени вреди, ведно с лихвата, считано от датата на завеждане на жалбата. Той твърди, че не претендира за компенсация за имуществени вреди, тъй като според него, тези вреди са компенсирани от присъдената във вътрешното производство сума.

85. Правителството твърди, че този иск е прекомерен и неоснователен. То изразява становището, че сумата на компенсацията трябва да е съизмерима със стандарта ни живот в България и не трябва да надвишава EUR 1,000.

86. Отчитайки всички обстоятелства по делото и като отсъжда по справедливост, Съдът присъжда на жалбоподателя сумата от EUR 9,000 за неимуществени вреди.

B. Разходи и разноси

87. Жалбоподателят претендира за EUR 500 за преводи, пощенски разходи, транспорт и такси за набавяне на документи.

88. Правителството твърди, че искът на жалбоподателя не е подкрепен с никакви документи, които да доказват, че той действително е направил тези разходи.

89. Съдът намира за разумно да приеме, че жалбоподателят е направил известни разходи за провеждане на производството пред Съда. Като отсъжда по справедливост, той му присъжда EUR 200.

С. Лихва за просрочване

90. Съдът намира за уместно, лихвата за просрочване да е базирана на пределната лихва по заеми на Централната европейска банка, към които следва да се добавят три процентни пункта.

ПОРАДИ ТЕЗИ СЪОБРАЖЕНИЯ, СЪДЪТ ЕДИНОДУШНО ОТСЪДИ

1. *Установява* нарушение на Член 3 от Конвенцията в частта и, че жалбоподателят е малтретиран от полицейските служители и че властите не са провели пълно и ефикасно разследване на приемливата жалба на жалбоподателя за малтретиране;
2. *Установява* нарушение на Член 6 § 1 от Конвенцията;
3. *Установява*, че не е необходимо да се произнесе по жалбата по Член 1 от Протокол No. 1;
4. *Отсъжда*
 - (a) Ответната държава да заплати на жалбоподателя в три месечен срок от датата на влизане на решението в сила, съобразно Член 44 § 2 от Конвенцията следните суми, които да се конвертират в български лева по курса към деня на плащането:
 - (i) EUR 9,000 (девет хиляди евро) за неимуществени вреди;
 - (ii) EUR 200 (двеста евро) за разходи и разноси;
 - (iii) всеки данък, дължим за горните суми;
 - (b) от датата на изтичане на гореспоменатите три месеца до разплащането, ще се дължи проста лихва върху сумата при ниво, равно на пределната лихва по заеми на Централната европейска банка по време на просрочения период плюс три процентни пункта;
5. *Отхвърля* останалата част от претенцията на жалбоподателя за обезщетение по справедливост.

Изготвено на английски език и известно писмено на 30 септември 2004 съгласно Правило 77 §§ 2 и 3 от Правилата на съда.

Сьорен Нилсен
Регистратор

Христос РОЗАКИС
Председател